

# РЕШЕНИЕ

№ 1418

гр. София, 06.12.2023 г.

## В ИМЕТО НА НАРОДА

**АПЕЛАТИВЕН СЪД - СОФИЯ, 1-ВИ ГРАЖДАНСКИ**, в публично заседание на двадесет и трети ноември през две хиляди двадесет и трета година в следния състав:

Председател: Елизабет Петрова

Членове: Катерина Рачева  
Михаил Малчев

като разгледа докладваното от Катерина Рачева Въззивно гражданско дело № 20231000502401 по описа за 2023 година

при участието на секретар Пролетка Давидова, за да се произнесе, взе предвид следното:

Производството е по реда на чл.258 и сл. от ГПК.

производството по гр. дело 2401/2023 г. по описа на Апелативен съд - София, Гражданско отделение, 1 с-в е образувано по въззивна жалба на ищеца М. Е. М. чрез адв. Д. Г. срещу отхвърлителната част на решение 2223 на СГС от 02.05.2023 г. по гр.д. 6871/2021 г., I ГО, 1 състав, с което е уважен негов иск по чл. 2, ал. 1, т. 3 от ЗОДОВ за присъждане на обезщетение за неимуществени вреди от 4000 лв. ведно със законната лихва, считано от 19.11.2019 г. до окончателното плащане, като е отхвърлена разликата до претендирания размер за неимуществени вреди от 30 000 лв.

Жалбата е подадена в срок и е допустима.

В жалбата на ищеца се съдържа искане за уважаване на иска за неимуществени вреди в цялост. Поддържа се, че следва да бъдат съобразено задържането под стража, а миналите осъждания, за които е настъпила реабилитация, не следва да обосновават по-нисък размер на обезщетението.

Няма постъпил отговор от страна на Прокуратурата. Няма направени доказателствени искания и въззивният съд не е събирал доказателства.

В съдебно заседание процесуалният представител на ищеца поддържа жалбата, моли за уважаването ѝ и претендира адвокатски хонорар по реда на чл. 38, ал. 2 ЗАДв. Прокуратурата оспорва въззивната жалба и моли за потвърждаване на решението.

Софийският апелативен съд, след като съобрази твърденията и възраженията на страните и направи самостоятелна преценка на представените по делото доказателства, приема следното. Атакуваното решение е валидно и допустимо.

Първоинстанционното производство е образувано по иск на М. Е. М. за присъждане на обезщетение за претърпени вреди от повдигане на обвинение срещу него за извършено престъпление от общ характер. Наказателното производство е приключило с оправдателна

присъда, което е основание да бъде ангажирана отговорността на съответния правозащитен орган – Прокуратурата на Република България. Съобразно общите разпоредби за разпределение на доказателствената тежест ищецът по иск за неимуществени вреди следва да установи основанието на иска си, а размерът на претърпените вреди следва да бъде определен от съда по справедливост.

От събраните от първата инстанция доказателства се установява следното:

С постановление от 28.11.2016 г. ищецът е привлечен като обвиняем за престъпление по чл.198, ал.1, пр.1 НК за това, че на 22.11.2016 г. в асансьор на вх.А, бл.22 в гр.\*\*\*, ж.к.\*\*\* отнел чужда движима вещ-златен пръстен от владението на Р. К.-Д. с намерение противозаконно да я присвои чрез употреба на сила. С последващо постановление от 02.08.2017г. за привличане на обвиняем е конкретизиран предмета на престъплението и неговата стойност по досъдебно производство № 33833МК-1622/2016 г. по описа на 08 РУ-СВДР. С постановление от 28.11.2016 г. на СРП ищецът е задържан за срок от 72 часа, а по искане на прокурора е образувано НЧД № 20815/2016г. на СРС, 93 състав, по което с определение от 30.11.2016 г. спрямо него е взета мярка за неотклонение „домашен арест“. С определение от 08.12.2016 г. по ВНЧД № 5426/2016г. на СГС първоинстанционното определение е отменено и е наложена мярка за неотклонение „задържане под стража“. С определение от 22.01.2017 г. по НЧД № 982/2017 г. на СРС, 6 състав, потвърдено с определение от 31.01.2017 г. по ВНЧД № 328/2017г. на СГС, е оставена без уважение молба на ищеца за изменение на мярката за неотклонение в по-лека. Въз основа последваща молба с определение от 26.04.2017 г. по НЧД № 7087/2017г. на СРС, 122 състав, потвърдено с определение от 04.05.2017г. по ВНЧД № 1999/2017г. на СГС, отново е оставено без уважение искане за изменение на мярката за неотклонение. Поради изтичане М.ално предвидения в закона срок по отношение мярката за неотклонение на основание чл.63, ал.5 НПК прокурор при СРП е разпоредил на 28.07.2017 г. освобождаване на ищеца. По внесен на 19.09.2017 г. от СРП обвинителен акт е образувано НОХД № 16165/2017 г. по описа на СРС, 104 състав. След проведени десет съдебни заседания на 22.04.2019 г. съдът постановил присъда, с която ищецът е признат за невиновен и оправдан по повдигнатото обвинение. След протест на прокурора присъдата е потвърдена с решение № 950/19.11.2019 г. по ВНОХД № 3496/2019 г. на СГС и е влязла в сила на 19.11.2019 г.

При тези факти първоинстанционният съд правилно е приел, че е налице фактическият състав на отговорността на държавата по чл. 2, ал. 1, т. 3 от ЗОДОВ. Спорно пред настоящата инстанция е какъв е справедливият размер на обезщетението за неимуществени вреди.

Съгласно установената практика на ВКС е нормално е да се приеме, че по време на цялото наказателно производство лицето, незаконно обвинено в извършване на престъпление, изпитва неудобства, чувства се унижено, а също така е притеснено и несигурно; накърняват се моралните и нравствените ценности у личността, както и социалното му общуване (Решение № 388 от 2.12.2013 г. на ВКС по гр. д. № 1030/2012 г., IV г. о., ГК, Решение № 480 от 23.04.2013 г. на ВКС по гр. д. № 85/2012 г., IV г. о., ГК). Не е в тежест на пострадалия да докаже отделните си негативни изживявания. Доказани ли са увреждащите действия и бездействия, искът е установен в своето основание и съдът е длъжен да определи неговия размер по своя преценка. (Решение № 253 от 2.07.2012 г. на ВКС по гр. д. № 652/2011 г., IV г. о., ГК).

От значение за определяне на размера на обезщетението за неимуществени вреди е естеството на повдигнатото обвинение срещу пострадалото лице. На ищеца е повдигнато обвинение за извършено тежко умишлено престъпление по чл. 198, ал. 1, пр. 1 по НК, за което се предвижда лишаване от свобода от три до десет години. Това предполага и претърпени значителни страдания от страна на ищеца. Неоснователни са обаче доводите във въззивната жалба, че е обвинен в извършването на две престъпления.

Размерът на дължимото обезщетение за неимуществени вреди според законовия

критерий за справедливост се определя на първо място според вида и характера на упражнената процесуална принуда - колко и какви процесуални действия са извършени с участието на пострадалия, как са извършени действията, в продължение на колко време, проведено ли е ефективно разследване в разумен срок и др. В случая делото е продължило три години при проведени десет заседания в СРС и едно в СГС, като на всички тях подсъдимият се е явявал и не е ставал пречка за отлагане на делото. Тази продължителност отговаря на критериите на чл.6 от ЕКЗПЧОС (в сила за България от 07.09.1992 г.) за разумен срок, тълкуван в светлината на практиката на Европейския Съд по правата на човека (ЕСПЧ) предвид протичането на досъдебно и на съдебно производство на две инстанции.

На ищеца е наложена мярка за неотклонение „задържане под стража“, която е продължила от 28.11.2016 г. до 28.07.2017 г. Тази продължителност от осем месеца на взетата най-тежка мярка за неотклонение обуславя висок интензитет на вредите.

От представената с отговора на исковата молба справка за съдимост от 26.07.2021 г. се установява, че ищецът е осъждан с влязла в сила присъда по НОХД 5920/2007 от 03.04.2008 г. за грабеж по чл.198 НК, извършено като непълнолетен на 05.02.2007 г.; с определение по НОХД 11733/2007 на СРС от 15.05.2008 г. е одобрено споразумение, с което подсъдимият, също непълнолетен, е извършил кражба по чл.194 НК на 31.08.2006 г. За двете престъпления с определение на СРС от 09.09.2009 г. е определено едно общо наказание пробация: задължителна регистрация за шест месеца; задължителни периодични срещи с пробационен служител за шест месеца. По НОХД С-490/ 2011 г. е одобрено споразумение от 24.06.2011 г. на СГС, с което подсъдимият се е признал за виновен за престъпление по чл. 354а НК за държане на високорискови наркотични вещества на 06.04.2011 г. и наказанието е три години лишаване от свобода, изтърпяването на което е отложено за пет години и е наложена пробационна мярка за шест месеца, като бъде приспадната изтърпяната част. Според споразумението при изпълнение на наказанието следва да се приспадне времето, през което е бил задържан от 06.04.2011 г. Тези осъждания, както и предишното задържане под стража обосновават по-нисък размер на обезщетението, тъй като ищецът е бил трикратно в досег с органите на досъдебното производство и с наказателния съд и не за пръв път е бил задържан.

Във въззивната жалба се твърди, че не следва да се взимат предвид осъждания, за които ищецът е бил реабилитиран, по повод на което съдът излага следното. В справката за съдимост не е отбелязана реабилитация и ищецът не се е противопоставил на приемането ѝ като доказателство по делото, нито е поискал събирането на доказателства, които да оборят посочените в справката данни. Независимо от горното, съдът съображава, че по отношение на първите две престъпления, за които е осъден през април и май 2008 г., не са приложими нормите на чл. 85 и 86 НК, доколкото те ползват лицата, осъдени само за едно престъпление. Следва да се приложи ал. 4 на чл. 88а НК: когато лицето е извършило две или повече престъпления, за които не е реабилитирано, осъждането и последиците му се заличават след изтичане на предвидените в предходните алинеи срокове за всички осъждания. По делото няма доказателства кога е изтърпявано общо определеното наказание пробация, за което тежестта е на ищеца, доколкото той твърди, че е реабилитиран и съответно следва да се установи от кой момент текат сроковете по глава десета от НК. Дори и да се приеме най-благоприятното за ищеца, че към 09.09.2009 г., когато е определено общо наказание, срокът вече е бил изтекъл, моментът, от който започва да тече срокът, е 09.09.2009 г. и двегодишният срок по чл. 82, ал. 1 т. 5 вр. чл. 88а, ал. 4 НК изтича на 09.09.2011 г. Видно от справката за съдимост, той е осъден за престъпление, извършено на 06.04.2011 г. За третото престъпление, извършено като пълнолетен, на основание чл. 88а., ал. 1 и ал. 3 вр. чл. 82, ал. 1 т. 3 НК десетгодишният срок започва да тече от 24.06.2016 г. – изтичане на изпитателния срок по НОХД С-490/ 2011 г. и към момента все още не е изтекъл. Ето защо, доводите, че не следва да се отчита по-нисък интензитет на вредите поради минали осъждания и настъпила реабилитация, е неоснователен.

За вредите извън свързаните с характера на самото наказателно дело, следва да се съобразят свидетелските показания на разпитаните в съдебно заседание от 15.03.2023 г. майка на ищеца и жената, с която имат общо дете.

Според майката Й. М. М. ищецът бил задържан ноември месец, в края на ноември 2016 г., като бил обвинен в кражба вероятно в превозно средство. Бил освободен края на юли месец 2017 г. Преди задържането синът й работел, но не си спомня какво, защото си сменял работата. Той не е женен, живеел на семейни начала с Д. Е. Е. от края на 2013 г. се месец след ареста се разделили. От раждането на детето на 14.11.2014 г. до задържането си той е полагал грижи за детето си. След задържането Д. и синът ми поддържали приятелски отношения заради детето, виждали се заради детето.

Според Д. Е. Е. ищецът бил задържан по обвинение за кражба. Знае, че са го оправдали по това обвинение, защото е невинен. Малко след като бил задържан, се разделили. След това поддържала контакт с него. Детето останало да живее с майка си. Майката на М. му ходела на свиждане на две седмици. Свидетелката не е ходила, чували се по телефона. Освободили го на 26.07.2017 г. След като го освободили, се срещали, защото са в добри отношения. За течението на делото знае от него, от майка му, от адвоката. Знае със сигурност не се чувствал добре във връзка с това производство, не му беше „ок“, че бил обвинен несправедливо. Само веднъж, докато е бил в следствения арест, е виждал детето. Наблюдавала го, че страда като цяло, че е бил несправедливо обвинен, че е далеч от детето, детето също страдало. За осъжденията за времето преди техния съвместен живот не знае.

От изслушаните свидетели не се установява размер на вредите над обичайните презумптивни вреди. Не се твърди или доказва влошено психическо или здравословно състояние. Съдът съобразява, че ищецът е бил задържан под стража в продължение на осем месеца, подложен на най-тежката мярка за неотклонение. Не се установява обаче да се е разделил с жената, с която имат дете, по причина на наказателното дело, съответно не се доказват извънредни вреди. От значение за определяне на по-нисък размер на обезщетението са следните фактори: делото не е било медийно разгласявано, а ищецът е имал три предишни осъждения - поради което вредите са с по-ниска интензивност. Вредите, които следва да бъдат обезщетени, са житейски логичният страх от осъждане по време на цялото дело и задържането под стража за осем месеца, през които са били ограничени свободата му на придвижване, личния и семейния му живот, не е могъл да вижда детето си, да определя как да ангажира времето си, не е могъл да полага труд. Доводите в жалбата в тази насока са основателни.

Наред с това, независимо от ненастъпилата реабилитация за предишните осъждения обаче следва да се съобрази, че от престъплението, за което е осъден като пълнолетен, до момента на повдигане на обвинението са изминали пет години, през които той е работил, създал е семейство и се е интегрирал в обществото. Този факт определя по-голям размер на обезщетение. И тези въззивни доводи са основателни.

За да отхвърли частично предявения иск за неимуществени вреди, настоящият съд взема предвид, че няма доказани никакви вреди извън обичайните презумптивни вреди. Следва да се посочи още, че осъждането само по себе си също има ефекта на овъзмездяване. Съгласно практиката на ЕСПЧ Европейската конвенция не предоставя на лице, на което е повдигнато наказателно обвинение и впоследствие оправдано, право на обезщетение (така § 82 от решение *Allen c/y Обединеното Кралство* от 12.07.2013 г., жалба 25424/09 и цитираните там решения).

В същото време, като база за паричния еквивалент на причинената неимуществена вреда служи икономическият растеж и средностатистическите показатели за доходите и покупателните възможности в страната към датата на деликта. В случая датата, към която следва да се отчетат тези показатели съгласно приетото с ТР № 3 от 22.04.2005 г. на ВКС по т. гр. д. № 3/2004 г., ОСГК (т.4), е 19.11.2019 г. – влизане в сила на постановлението за

прекратяване. Отчитането на социално-икономическото развитие при определяне размера на обезщетението за неимуществени вреди е възприето в трайната практика на ВКС, отразена в решения № 1207 от 4.11.2008 г. по гр. д. № 5502/2007 г. на IV ГО, № 95 от 24.10.2012 г. по т. д. № 916/2011 г. на I ТО, № 141 от 19.08.2013 г. по т. д. № 453/2012 г. на II ТО, № 60 от 29.04.2014 г. по т. д. № 3049/2013 г. на II ТО, № 23 от 25.03.2014 г. по т. д. № 1154/2013 г., № 157 от 28.11.2014 г. по т. д. № 3040/2013 г. на II ТО и много други.

С оглед изложеното, САС намира, че чл. 52 ЗЗД не е приложен правилно и че справедливото обезщетение в случая възлиза на 10 000 (десет хиляди) лева. Ето защо, обжалваното решение следва частично да се отмени в отхвърлителната му част – като се присъдят допълнително 6000 (шест хиляди) лева обезщетение за неимуществени вреди, а в останалата обжалвана част решението следва да се потвърди като правилно. Допълнителното обезщетение се дължи със законната лихва от 19.11.2019 г. до плащането.

На адв. Д. Г. Г. от САК следва да се присъди адвокатски хонорар за въззивната инстанция в размер на 630 лева (2730х6000/26000).

Предвид горното, съдът

## РЕШИ:

**ОТМЕНЯ** решение № 2223 на СГС от 02.05.2023 г. по гр.д. 6871/2021 г., I ГО, I състав, в частта, в която е отхвърлен искът с правно основание чл. 2, ал. 1, т. 3, от Закона за отговорността на държавата и общините за вреди на М. Е. М. срещу Прокуратурата на Република България, като представител на държавата, за разликата от 4 000 лв. (четири хиляди лева) до 10 000 (десет хиляди) лева, представляваща обезщетение за причинените му неимуществени вреди от незаконно обвинение в престъпление, за което е оправдан с влязла в сила присъда по НОХД № 16165/2017 г. по описа на СРС, 104 състав, заедно със законната лихва от 19.11.2019 г. до окончателното ѝ изплащане, *като вместо него ПОСТАНОВЯВА:*

**ОСЪЖДА** Прокуратурата на Република България да заплати на М. Е. М., ЕГН \*\*\*\*\* още **6 000** (шест хиляди) лева на основание чл.2, ал. 1, т. 3 от ЗОДОВ обезщетение за неимуществени вреди от незаконно обвинение в престъпление, за което е оправдан с влязла в сила присъда по НОХД № 16165/2017 г. по описа на СРС, 104 състав, заедно със законната лихва върху сумата от 19.11.2019 г. до окончателното плащане.

**ПОТВЪРЖДАВА** решението в останалата му обжалвана част.

**ОСЪЖДА** Прокуратурата на Република България на основание чл. 38, ал. 2 ЗАДв да заплати на адв. Д. Г. Г. от САК адвокатски хонорар от 630 лева за въззивната инстанция.

**РЕШЕНИЕТО** може да се обжалва в едномесечен срок от връчването му на страните пред ВКС по реда на чл.280 от ГПК.

Председател: \_\_\_\_\_

Членове:

1. \_\_\_\_\_

2. \_\_\_\_\_